

Az édes grund

**Nincsen szabad „foghíj” sem
Ahol egykor az oroszok**

Győzelmesen vívták meg csatájukat a Pál utcai fiúk a fűvész-kertiekkel. A mini védelmi háború azonban feleslegesnek bizonyult. Földmérők jelentek meg a grundon, a mohón terjeszkedő város házrengetege elnyelte ezt a játékot kínáló szabad területet is. Pedig csak 1903-at írtak. Ha ma gyülnének össze az egykori Pál utca környékén a gyerekek, félórát kellene villamosozniuk, amíg játszótérrel találhatnák.

Persze, játszótér és játszótér között azért van különbség. A farakások rejteke, izgató romantikája már régen a múlté. A csapatosdi, a zászló, a titkos megbízatások élményét az úttörőmozgalom kínálja. És vannak a fővárosban rönkvárak is, szám szerint nyolc, a Városligetben, a Jászai Mari téren, Kőbányán... Sülyesztett cölöpök, magasba nyúló szádfalak, rögtön a homokozó tőzsomszédságában, de ez a hely azonnal dönt is sorsukról.

Játékigények

Mert az őszi, tavaszi napfény a szabadba csalogatja az óvodásokat is. Párba állva, egymás kezét fogva baktatnak a belső kerületek ifjú lakói a ma már csak nyomokban fellelhető szabad területekre — hiszen a legtöbb belső kerületi óvodának nincs játszódvara, és ahol van egy pad, ott az óvónéni leül, a kicsik pedig mászkálnak, játszanak körülötte. Ha vannak cölöpök, mászóakák, homokozók, akkor ott, ha csak a sima aszfalt kínálkozik, hát akkor ott.

Hinta is szokott ilyen játszótéren lenni. Egy állvány, rajta három himbálózó ülőke. És a felnőttek nagyon rossz néven veszik, ha a hintára egy tiz-, vagy uram bocsá', tizennégy évesnél idősebb szeretne felülni. Mi jut akkor a Klauzál tér környéki, az Almássy téren lakó, a Zsigmond tér körül ógyelgő tizenéveseknek? A rönkvár ostromát ők — 1976-ban — már nem fogják eljátszani. Más tennének. Játszanának, hogy rohanni kelljen, összecsapni, keményen, férfiasan, vagy szökdelni nőies könnyedséggel, kecses ügyességgel.

1945 rommá lőtt, tépelt Budapestje ígért valami jót, érdekeset is. Az elpusztult háztömbök romjai helyén lehetett volna parkokat telepíteni, játszótéreket létesíteni. Közbeszóltak a gazdasági okok, a „foghíjak” beépítésének esztétikai (?) indokai. A Lánchíd közelében végül is egy puszta lett telken sokáig folyt a grundfoci. A gyerekek még kaput is rajzoltak maguknak az egyik tűzfalra. Ezen a helyen szálloda lesz. Szép, korszerű, szükséges épület. (Kár, hogy elzárja a rálátást a mögötte húzódo klasszicista épületsorra...)

Budapest Főváros Tanácsának városfejlesztéssel foglalkozó illetékesei szerint a belvárosi kerületekben ma már ezen a problémán

nem segíthetnek. Kényszermegoldásokkal próbálkoznak. A focizni vágyók amúgy is birtokukba veszik a sétateret. (Kétségtelenül így van, de ha a Gutenberg téren ez nem is egyértelmű az életveszéllyel, bár közel áll hozzá, a forgalmas Lövölde téren például hajmeresztő jeleneteket idéznek elő a labdájuk után rohanó gyerekek.) Beton sakkasztalok és beton asztalitenisz-állványok a szelídebb szórakozás felé terelik az érdeklődőket. S ahol van rá mód, még „dühöngőket”, hálóval körülvett labdázókat is építenek.

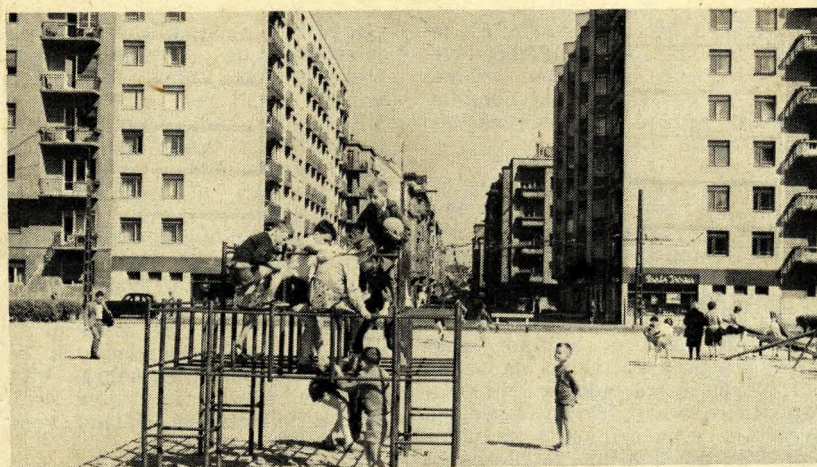
„A végső és elfogadható megoldást csak az új lakónegyedeknél találhatjuk meg. Az előregyártott elemekből épült házak között parkokat tervezünk, ezzel növekszik a főváros zöldterülete, azonkívül mindenütt tervezünk játszótéreket is. Nem kis költséggel, egy-egy ilyen kis tér kialakítása százazrekbe kerül.”

Tegyük egy kis körsétát. A pingpongasztal valóban csak szükségmegoldás lehet. A Televízió székháza előtt sorban állnak egy játszmaért. Legközelebb csak az Engels téren (gyalog tíz perc) és a Jászai Mari téren (gyalog húsz perc) lehet asztaliteniszezni. Ha ott nem laktának hasonló korúak! Más labdajátékra pedig nincs lehetőség. És az új negyedekben, ahol a tervezők már gondoskodtak a gyerekekről?

Mennyi hely jut?

Óbudán, a Duna-part felé eső részen, a Korvin Ottó, a Magyar Lajos utca vonalában — nincs játszótér. Szemben, a Selmecbányai út által határolt szakaszon van. Egy hússzor húsz méteres és egy tizennyolcszor tizennyolc méteres terület. Utóbbi inkább homokozó és hintázó — óvodás korúaknak való. Nyolcszáz lakás gyerekeire méretezték ezt a „grundot”. Ha minden gyerek véletlenül egyszerre menne le, mozdulatlanul sem igen férne el. És akkor még nem számítottuk az „öslakókat”, a környező utcák gyerekeit. Az arányok, a lehetőségek nagyjából hasonlóak végig a Flórián tér vidékén. A parkolóhelyek száma nagyjából négyszerese a játszótérekének. (Pedig a parkolóhely is kevés.)

Őrs vezér tér, Fűredi út. A helyzet ugyanaz. Igaz, a fiúk nyugodtan labdázhatnak a gyesített területeken. Itt is kezd divatba jönni a kerékpár és a görkorcsolya.

EGY KICSIKNEK VALÓ TIPUSJÁTSZÓTÉR BUDÁN
Mit tegyenek azok, akiket leszoktattak a mozgásról?

(Egyiket sem lehet a Belvárosban használni.) Az egyetlen, ami figyelemre méltó: erre parkolóhely sincs elég.

Egy lépéssel arrébb, a Varga József utcai mini lakótelepen (a legmagasabb ház is csak négyemeletes és vannak kétszintes épületek is) egy csúszdás hintázó, pihenő és egy körülkerített labdázó van. Utóbbi annyira körülveszi a házak, hogy döngve visszahangzik minden rúgás. És amennyiben — új település, vállalt gyerekekkel! — sokan veszik igénybe a gyermekgondozási segítyt, az anyáknak szinte sorban kell majd állniuk, ha a játszótérre akarják vinni gyermeküket. Körben pedig, három kilométerre nincs hasonló létesítmény.

Jobb a helyzet Újpalotán. Sok a szellős, szabad rész az épületóriások között. Van mód arra, hogy pótlólag az igények szerint alakítsák, bővítsék, ötletekkel dússítsák a játszótéreket.

Új építkezéseknél már előírás a játszótérek tervezése. Am nem ritkaság az ötletelenség, a kis hely, a feladat „kipipálása”. Szükség lenne ugyanis kosárlabda-, röplabda-, tollaslabda-, esetleg teniszpályákra is. Jó lenne görkorcsolya-, s talán kerékpárpályát is tervezni. Gyakran éri a vád a tizenéveseket, hogy csak a beat iránt érdeklődnek, és szinte félnek a testmozgástól, a szabad levegőtől. De mit tegyenek azok, akiket — leszoktattak a mozgásról?

Az ifjúsági törvény egyebek között tételszerűen foglalkozik a fiatalok testnevelésével, sportolással is. Sajnos, a gondolkodásmód nehezen igazodik ehhez. Egy évtizedes huzavonába került az Úttörőstadion felújításának megkezdése. Közben készültek légvártervek pihenőparkká történő átalakításáról, gépkocsiparkolóvá való kiképzéséről... csak a karbantartásról nem. „Nincs kihasználva!” — jelentette ki egy tévériportban az illetékes tanács egy osztályvezető-helyettese. (Elég lett volna csak a pályaugyelet bejegyzéseit megnéznie, hogy meggyőződjék az ellenkezőjéről.)

Az Úttörőszövetség és a KISZ a szülők bevonásával is igyekszik kirándulási, sportolási lehetőségeket teremteni a gyerekeknek. De az iskolaudvarok még mindig zárva vannak, mert állítólag nem lehet megoldani a felügyeletet. Mire be-

csüljük akkor a diákönkormányzatokat? (Volt időszak, amikor tizenhat évesen még földet is osztottak!)

1974-ben Budapesten 11 681 000 m² zöldterület volt, a játszótérek száma 1063, területük 525 000 m². 1975-re, tehát alig egy év leforgása alatt ezek az adatok a következőképpen módosultak: a zöldterület 12 315 000 m², a játszótérek száma 1229, összterületük 617 000 m². (A magyarországi városok hasonló adatai 1974 és 1975-ben: 52 974 000—57 708 000 m²; játszótér: 2807—3112, területük 2303—2542 m².) Csakhogy ezek a rendkívüli anyagi ráfordítással létesített terek kicsik, nem minden korszerű és nem mindkét nem számára alkalmasak.

Óbuda, Normafa

Nem egy helyen az ifjúsági szervezetek, a szülők társadalmi munkában is építenek játszótérrel. A belső kerületekben ezt nem tehetik meg, a külsőkben pedig nemegyszer előfordult, hogy a már kész játszótérrel (amelyet a kerületi tanács engedélyezett is) lerombolták, mert gépkocsi-várakozó vagy benzinkút települt a helyen, vagy mert nem felelt meg a Kertészeti Vállalat rajzasztalánál kimódolt elképzeléseinek.

A grund problémáját sem a kirándulás, sem a csak hosszú utazgatással elérhető játéktérsek (Óbudai sziget, Normafa akadálypálya) nem oldhatják meg. Kevés a harmadik testnevelési óra (az NDK-ban öt van). Javulást nyilván csak hosszabb távon remélhetünk — de csak akkor, ha a tervezők bőkezűen bánnak az új lakónegyedek háza közötti területtel. Szigorúan építészeti szempontból ez nem túl gazdaságos, egy évtized távlatából azonban már megéri.

Addig marad a szomorúan mulatságos kép: az óbudai amfiteátrum porondján, ahol egykor oroszok marcangolták a gladiátorokat, ma — illegálisan, beszőkve — gyerekek fociznak. Elzavarni azért kár lenne őket. Legalább újra életre kel a műemlék — és a labdázó gyerekek kevésbé teszik tönkre, mint például az Óbudai Centrum Áruház építkezése bánt el a római városfalakkal

ALAKSZA TAMÁS

MAGYARORSZÁG

politikai és társadalmi hetilap

Szerkesztőség: 1085 Budapest VIII., Gyulai P. u. 14.
Telefon: 137-660. Telex: 6351 redmo.
Postacím: 1396 Budapest, Pf. 634.

Szerkeszti:
DR. PÁLFY JÓZSEF főszerkesztő,
GÁRDOS MIKLÓS h. főszerkesztő.
Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat,
1959 Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.
Telefon: 343-100, 142-220.
Felelős kiadó: CSOLLÁNY FERENC igazgató.
76.2310/2-43. Zrinyi Nyomda, Budapest
F. v.: BOLGÁR IMRE vezérigazgató.
Index: 25 606

1976.

OKTÓBER

24.